

Шифр: «Fairytale»

Наукова робота на тему:

**«ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ»**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАРОДНИХ КАЗОК ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД	5
1.1. Фольклор та особливості його перекладу	5
1.2.Способи перекладу казок	9
РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК У АНГЛІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ 13	
2.1. Особливості перекладу казкових реалій.....	13
2.2. Особливості перекладу лінгвокультурум у казках.....	16
2.3. Особливості передачі власних назв	20
РОЗДІЛ 3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОМПОЗИЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА АНГЛІЙСЬКУ	25
3.1. Особливості перекладу народних казок за допомогою авторських коментарів.....	25
3.2. Відтворення ініціальних формул в українських та англійських перекладах народних казок	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29
Додатки	36

ВСТУП

Українська народна казка – це прозовий жанр фольклору з елементами народних жартів, з незвичними пригодами та вигаданими істотами. Дослідженням народної казки та виявленням її труднощів перекладу займалися такі мовознавці та професійні перекладачі як В. П. Анікін, М. О. Акименко, Л. Ю. Брауде, Т. В. Ковтун, Н. І. Кушина, В. В. Мاستилко.

Структурно-семантичні особливості українських народних казок, виданих у ХІХ столітті, та їх переклад на англійську мову до цього часу не були об'єктом спеціального системного вивчення, що зумовлює **актуальність** роботи.

Мета роботи – виявити, проаналізувати та описати способи перекладу лінгвокультурем у народних казках з української на англійську мову.

Згідно поставленої мети робота потребує вирішення таких **завдань**:

- 1) розглянути народну казку як окремий жанр;
- 2) виявити адекватні способи перекладу української народної казки на англійську мову;
- 3) проаналізувати семантичну структуру та особливості перекладу реалій та лінгвокультурем народних казок;
- 4) з'ясувати специфіку перекладу зумовлену композиційною будовою.

Об'єктом дослідження роботи є українські народні казки та їх переклади англійською мовою.

Предметом дослідження є структурні, лінгвокультурні та композиційні особливості перекладу українських народних казок англійською мовою.

Матеріалом дослідження стали тексти українських народних казок та їх переклади на англійську мову видані у XIX ст.: A. H. Wratislaw *Sixty Folktales*, 1889; J. Kurtin *Myths and Folk-tales*, 1903; R. Nisbet Bain *Cossack Fairy-Tales and Folk-Tales*.1902; J. Jacobs *More English fairy tales*, 1894.

Об'єкт, предмет, мета та завдання роботи зумовили вибір таких **методів дослідження**:

- метод суцільної вибірки для створення корпусу досліджуваного матеріалу;
- метод контекстуального аналізу для виявлення функцій досліджуваних одиниць у тексті;
- метод зіставного перекладацького аналізу з метою виявлення змін форми і змісту досліджуваних одиниць при заміні одиниці оригіналу одиницею тексту перекладу, а також для виявлення адекватності перекладу досліджуваних одиниць.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що у роботі досліджено лінгвокультурні особливості перекладів українських народних казок англійською мовою видані у XIX столітті.

Практична значимість роботи полягає у тому, що її матеріали можуть бути використанні у подальшому дослідженні народних казок. Також ці матеріали можуть бути корисними при підготовці спецкурсів та спецсеминарів з перекладу для студентів філологічних факультетів.

Апробація результатів дослідження. Підсумки роботи, окремі її аспекти та одержані узагальнення і висновки були оприлюднені на двох науково–практичних конференціях: IV Міжнародній науково–практичній інтернет–конференції (21 листопада 2019 року), «Матеріали студентських наукових читань» (Випуск 7) (травень–червень 2020 р.).

Робота складається зі вступу, теоретичного та двох практичних розділів, загальних висновків, додатків та списку використаної літератури, що налічує 29 джерел та 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАРОДНИХ КАЗОК ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД

1.1. Фольклор та його особливості перекладу

Фольклор (англ. folk–lore) або народна творчість це художня літературна і музична діяльність народу, яка передається з уст в уста з давніх–давен, зазнаючи певних змін, яка також зберегла знання про життя і природу, вірування, уявлення світу того часу та ін. [1, с. 23].

Фольклорні твори можуть бути насичені діалектизмами, жаргонізмами, професіоналізмами та іншими видами лексики, за якою проглядається географічне місце утворення, історична доба, соціальне середовище тощо [8].

Переклад фольклору є однією з найпоширеніших проблем в мовознавстві. Знайти відповідники чи аналогічні засоби при перекладі це завжди проблема для перекладача. Важливо при перекладі зберегти мовностильові засади літературного напрямку, до якого належить текст оригіналу.

Наведемо приклади проблем, з якими стикаються перекладачі.

1. Відсутність спільної духовної основи у двох культур, що належать до різних ареалів. Якщо європейсько-північноамериканський ареал спирається на духовну спадщину Старого й Нового Заповітів, то в далекосхідному ареалі аналогічну роль виконують твори Конфуція, а в мусульманському ареалі – Коран. Усе це накладає на перекладача додаткові зобов'язання: він має не тільки перекласти конкретний твір, а й представити належним чином новим читачам невідому їм культуру [5].

2. Відмінні стосунки між людьми. Наприклад, в Британії і Америці підказка у школі чи списування матеріалу засуджується, в

той час як в українській молоді такі вчинки не викликають негативної реакції, тому описане в творі зневажливе ставлення до героя за такий вчинок буде українським школярам незрозумілим без пояснення чужих традицій. Екзотичні реалії - звичаї, одяг, страви, напої, житло, посуд. Певні труднощі викликає, скажімо, опис традиційного одягу чи їжі. Варто залишити ці слова у тексті, один раз пояснивши їх у примітках або дати описовий переклад. [5].

3. Велика граматична відстань між мовою-джерелом і мовою перекладу. Це завдає великого клопоту перекладачам, яким у цьому випадку «заважає» граматичний рід їхньої мови.

Англійська і українська також мають певні відмінності у граматиці. Англійська граMATика у більшій мірі ніж українська привносить екстралінгвістичну інформацію до тексту. Наприклад: яка різниця у цих двох реченнях?

She fell in love when she met John.

She had fallen in love when she met John.

На українську мову обидва речення можуть бути перекладені однаково: *Вона закохалась, коли зустріла Джона*. Однак, Past Perfect другого речення додає такий нюанс у ситуацію, що *вона була вже в когось закохана, коли зустріла Джона* [5].

4. Алюзії, абрєвіатура. Як ви вже знаєте, алюзії – це включені до тексту цитати з творів, широковідомих певному культурно-мовному середовищу. Відмова від лапок навколо цитати, яка широко застосовується в англomовному середовищі, робить цитату малопомітною, що завдає клопоту перекладачу, який не дуже обізнаний з творами, які цитуються. Інколи така прихована алюзія затемнює зміст речення. Особливо, коли цитата вкраплюється не повністю, а лише частково, вихвачуючи декілька слів з цитати, що найбільше підходять до мовленнєвої ситуації [5].

Ми з вами найчастіше говоримо про переклад у межах одного культурного ареалу, який умовно можна назвати європейсько-північноамериканським. У цьому ареалі панівне становище посідають споріднені між собою індоєвропейські мови –англійська, французька, російська, іспанська, італійська, українська, німецька, польська... Між людьми, які розмовляють цими мовами, існують істотні відмінності, і все ж певні спільні риси менталітету просвічують крізь ці відмінності. Завдяки цьому сприймання першотворів при перекладі відбувається легше й інтенсивніше [4].

При подоланні часової відстані між автором оригіналу й читачем перекладу велику роль відіграє творче зусилля перекладача, який активізує рідну мову, видобуває незнані їй засоби втілення художнього образу і вміщує, таким чином, свій переклад у належну історичну перспективу. Зрозуміло, що таким способом здійснюється і збагачення тієї літературної мови, якою створюється переклад.

Труднощі при перекладі образних порівнянь зумовлюються різними методами розуміння українців та англійців. Так, наприклад, *темна хмара (dark cloud)* може означати не лише наближення дощу, але й символ сили та небезпеки двох собак, в казці « Іван – мужичий син ».

Перекладач іноді використовує заплутаний переклад. Цей метод використовується при перекладі приказок та прислів'їв, щоб зберегти фольклорну семантику. Але в цьому випадку, коли ми хочемо зберегти значення речення, ми повністю втрачаємо його структуру

Отже, ми повинні бути максимум обережними при виборі методів перекладу. Основним завданням є збереження своєрідності народного менталітету, фольклорної особливості, тобто збереження національного колориту казок українців та англійців [4].

1.2. Способи перекладу казок

Завдяки перекладу, можна сильніше перейнятися в іншу культуру, зрозуміти культурні цінності людей з різних країн, їхні традиції і моральні принципи. Щоб перекладач зміг з найбільшою точністю передати ідею і задум автора, йому потрібно докласти до цього чимало зусиль.

Для того щоб ретельно проаналізувати способи перекладу казок, варто охарактеризувати кожен з них більш точно.

Можна виділити 3 основні способи перекладу:

1. Калькування
2. Вільний переклад
3. Адекватний переклад

Розберемо більш детально ці способи перекладу.

Калькування – це переклад лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових ча–стин – морфем чи слів (якщо це стійке словосполучення) їхніми лексич–ними відповідниками в мові перекладу. Калькування допомагає створити нову одиницю, яка до деталей копіює структуру вихідної лексичної одиниці[1]. Переклад прийомом калькування відтворює англійське слово дослівно

Вільний переклад – це переклад, який ігнорує оригінал та повністю підпорядковується менталітету народу і традиціям тієї мови, на яку перекладається.

Адекватний переклад – це переклад, який зберігає та відтворює традиції мови оригіналу за допомогою мовних паралелей.

Сьогодні найточнішою класифікацією способів перекладу є класифікація Карабана В. І. Варто розглянути її детально.

Першим способом перекладу Карабан виділив транскодування.

Транскодування – це такий спосіб перекладу, при якому звукова або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу [2, с. 21].

В свою чергу транскодування поділяється на 4 види:

1) *транслітерування*, коли слово вихідної мови передається по літерах.

2) *адаптивне транскодування*, коли форма слова в вихідній мові дещо адаптується до фонетичної або граматичної структури мови перекладу.

3) *змішане транскодування* – переважне застосування транскрибування з елементами транслітерування.

4) *транскрибування*, коли літерами мови перекладу передається звукова форма слова вихідної мови.

Контекстуальна заміна – це така лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, яке перекладається, його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу [2, с. 26].

Смисловий розвиток – вид транскодування, в якому при перекладі використовується слово чи словосполучення, яке має логічний переклад та значення перекладної одиниці.

Перестановка – зміни розташування (порядку слідування) мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Сутність трансформації перестановки полягає в тому, що при перекладі лексичні елементи міняються місцями (тобто, змінюють позицію на протилежну). Як правило, це має місце у випадку перекладу словосполучень або фраз [2, с. 53].

Вилучення – прийом, за допомогою якого при перекладі вилучається один з членів речення.

Заміна частини мови – при порушенні граматичних норм мови перекладу доводиться застосувати трансформацію заміни частини мови.

Компенсація – це вид перекладацької трансформації, який передбачає відновлення втраченого ефекту тексту оригіналу шляхом створення тотожного ефекту у тексті перекладу засобами, характерними для мови перекладу та тексту перекладу. Більшість дослідників погоджуються з тим, що компенсація вимагає ретельного стратегічного застосування. Враховуючи те, що передача інформації з однієї мови на іншу завжди містить деяку ступінь втрати, перекладач повинен вирішити, де і коли компенсація є виправданою [2, с. 11].

Компенсація використовується особливо часто там, де необхідно передати чисто внутрішньо–лінгвістичні значення, що характеризують ті або інші мовні особливості оригіналу –діалектне забарвлення, неправильність або індивідуальні особливості мови, каламбури, а так само при передачі прагматичних значень, коли не завжди можна знайти пряму відповідність одиниці похідної мови в системі мови перекладу [2, с. 12].

Суть наближеного перекладу полягає в тому, що замість іноземної реалії перекладач використовує реалію мови перекладу, яка (за визначенням) володіє власною національною специфікою, але в той же час має багато спільного з реалією мови оригіналу [2, с. 38].

Під дослівним перекладом розуміють відтворення конструкції оригіналу без будь–яких змін і без суттєвої зміни порядку слів у реченні [3, с. 12].

Додавання слова – це внесення в переклад додаткових лексичних елементів, які відсутні в мові перекладу.

Процес перекладу тексту з однієї мови на іншу має різноманітний і неоднозначний характер, пов'язаний з безліччю назв компонентів і саме багатомірністю цього процесу обумовлені розбіжності в точках зору на переклад і його особливості. У науці існує 3 види письмового перекладу:

1. Буквальний переклад (підрядковий). Це буквальне відтворення вихідного тексту в одиницях мови, що перекладається, по можливості, із збереженням навіть порядку проходження елементів. Такий переклад використовується в основному як база для подальшої перекладацької роботи, також він використовується в коментарях до неперекладної гри слів або фразеологічним одиницям.

2. Дослівний переклад полягає в якомога повнішій передачі контекстуального значення елементів вихідного тексту в одиницях мови, що перекладається. Якщо синтаксична структура перекладного тексту може бути виражена в перекладі аналогічними засобами, дослівний переклад розглядається як остаточний варіант перекладу без подальшої літературної обробки. Однак подібний збіг синтаксичних засобів двох мов зустрічається досить рідко.

3. Літературний, або художній переклад полягає у не стільки мовному складі вихідного тексту, скільки його змісту і емоційно–естетичному значенні. Причому такий переклад не допускає ні скорочень, ні спрощень вихідного матеріалу [3, с.67].

Найбільші труднощі виникають при перекладі безеквівалентних лексичних одиниць, тобто таких, які не мають відповідників у мові перекладу.

При перекладі казок перекладач має звертати увагу на низку чинників. Важливо зберегти та передати національно–культурний колорит казки, її своєрідність і неповторність. При роботі з казками важливо дотримуватися вимог прагматичної адекватності.

Переклад казок завжди був проблемою для перекладачів. Важливим завданням для перекладача є надати казці національного колориту. Перекладач намагається переосмислити національний іноземний колорит і відтворити його на мові перекладу. Художня витонченість та своєрідність фольклорного твору становлять неабиякий інтерес для перекладу народного епосу.

За останні роки перекладено та опубліковано близько 40 збірок українських народних казок при перекладі І. Желізневої, А. Віденка, М. Скрипника, Г. Еванса.

Переклад казок започаткував І. Франко ще у ХІХ ст. Знаючи багато мов, письменник не лише цікавився казками різних народів, а й наполегливо вивчав їх. Тоді І. Франко захотів поділитися своїм досвідом з українцями і таким чином почав перекладати народні казки на українську мову. Його книга казок «Коли ще звірі говорили», насправді, складені з іншомовних казок сприймаються вже як українські.

Також плідно працювали над перекладом народних казок такі українські перекладачі як Олена Пчілка, Борис Грінченко, Степан Васильченко.

Пізніше народні казки перекладали Наталя Забіла, Оксана Іванченко, Іван Нехода.

Іншими авторитетними перекладачами української народної казки були І. Вихованець, І. Дзюб, О. Терех, В. Ціпко, Б. Чайковський, О. Сенюк, Г. Кирпа, С. Наливайко, І. Ющук, Л. Грицик, А. М'ястківський та інші.

Олександр Тереху належить переклад багатьох народних казок, зокрема, «Джоан і Кривий Гусопас», «Дік Вітінгтон та його кішка», «Джек і бобове стебло», «Троє поросят» та багато інших.

Отже, переклад народних казок є неабияким викликом для перекладача. Важливо доцільно передати зміст казки не порушуючи колориту народу, його моралі та життєвих цінностей.

РОЗДІЛ 2

ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК У АНГЛІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

2.1. Особливості перекладу казкових реалій

Для того, щоб адекватно перекласти будь-яку статтю, наукову чи художню літературу перекладач повинен застосувати різноманітні перекладацькі прийоми.

При перекладі народних казок було використано наступні перекладацькі прийоми:

Прийом транскрипції – передача звукової форми слова мови оригіналу. Наведемо приклади прийому транскрибування: *царство* – *Tsarstvo*; *Баба Яга* – *BabaYaga*; *гривня* – *grivna*; *кров* – *krof*.

Наведемо приклад з народної казки “The story of little Tsar Novishny, the false sister, and the faithful beasts”: *The Tsar has been a good master to me* – Цар був хорошим для мене господарем. Такий переклад не можна назвати функціонально адекватним. В цьому контексті варто було б використати англійський відповідник *king*, оскільки лексема *Tsar* лише ускладнює зміст казки.

Наведемо приклад з народної казки “Ivan Popyalof”: *Just the naraven came flying by, and it croaked: “Krof? Krof!”* – *Todi prolemiv voron i prokrichev: «Krov! Krov!»*. Лексему *krof* варто було б замінити на англійський відповідник *blood*, оскільки вживання реалії *krof* не містить в собі жодного національного колориту.

Також англійській мові притаманний прийом транслітерації. Це передача слова мови оригіналу по літерах: *козак* – *cossack*; *голова* – *golova*; *горе* – *gore*; *журба* – *zhurba*; *завтра* – *zavtra*; *вовчок* – *vovchok*; *казка* – *kazka*; *дурак* – *durak*.

Наведемо приклад з казки “The Golovikha”: *At last the Cossack left off beating the sacks, and rode away. – Нарешті, козак перестав бити мішки і поїхав геть.* Автор переклав лексему, не порушуючи національний колорит казки. Оскільки лексема *козак* притаманна лише українській мові, то такий переклад можна вважати функціонально адекватним.

Проілюструємо ще один приклад з казки “The story of little Tsar Novishny, the false sister, and the faithful beasts”: *But first of all he laid him down to sleep. Nedvigalay at his head, and Protius at his feet, and Vovchok by his side. – Спочатку він ліг спати. Недвіга лягла біля його голови, Протей–біля його ніг і поруч Вовчок.* Бачимо, що в контексті використано лексему *Vovchok*. Така реалія не є зрозумілою для іншомовного читача, тому автор подає пояснення цієї лексеми перекладацькому в коментарі – *Little Wolf*. Такий авторський коментар слугує для кращого розуміння змісту народної казки.

Проілюструємо приклад лексеми *kazka* у народній казці “The story of

The Wind”: *For you, there's a kazka, but there be fathearth – cakes for me the asker– Для вас це казка, а для мене це вогнище, яке шукають.* При перекладі було використано реалію *kazka* не пояснивши зміст слова у перекладацькому коментарі. Для іншомовного читача такий переклад буде лише ускладнювати зміст казки. Доцільніше було б використати англійський відповідник *fairytale*.

Переважно наведені вище слова не несуть жодного українського колориту чи звичаїв, тому заміна їх англійськими словами *head, man, fairy, honey, tale, snake*, лише допоможе іншомовному читачеві краще зрозуміти зміст без потреби перекладу.

Проілюструємо ще один приклад з казки “The Golovikha”: *I won't be a Golova– Я хочу бути головою.* Проаналізуємо назву казки. Слово *Golovikha* означає *the wife of a Golova [Golova=head], or elected*

chief of association of village communities. Такий переклад не варто вважати адекватним. Реалія *golova* не несе в собі жодного національного колориту, тому заміна її англійським відповідником *head* лише б допомогла іншомовному читачеві краще зрозуміти зміст казки.

Перед тим як використовувати прийом транслітерації слід впевнитися, що в мові перекладу відсутній відповідник слова, яке перекладається. Адже це може порушити чіткість та точність певної терміносистеми.

Описовий прийом – передача слова за допомогою поширеного пояснення значення англійського слова. Цей прийом вживається як у випадку відсутності відповідного за значенням слова в рідній мові, так і при поясненні слова у словнику. Наведемо приклади використання описового способу при перекладі авторських коментарів в казках: *Tsaritsa – The wife of a Tsar; Kvas – a sourish drink; Tsarevko – little Tsar; Tsarivna – a Tsar's daughter; Protius – The two fabulous hounds of Ruthenian legend; good forest – a forest where treasure is hidden; Pusher – Shulyak means both sparrow–hawk and pus; Zamorskaya – from the other side of the water, strange, splendid;* Наведемо декілька прикладів з народних казок.

У казці “The Three Kingdoms” можемо побачити такі приклади:

"Surely," she thought," the spirits made these for Ivan Tsarevich – «Звичайно», – подумала вона, – духи зробили це для Івана Царевича».

Ivan Tsarevich woke at daylight; the robe was on the table, shining like fire, so that the whole chamber was lighted up – Іван Царевич прокинувся відденного світла; халат був настолі і так палко сяяв, що вся кімната світилась.

They gave the Tsaritsa of the Silver Kingdom to Pyotr Tsarevich, the Tsaritsa of the Copper Kingdom to VassiliTsarevich, and made the shoemaker a general – Вони віддали Царицю Срібного Царства Петру

Царевичу, Царицю Мідного Цартсва Василю Царевичу, а потім зробили шевця полководцем.

Проілюструємо цей приклад з казки “Ivan Tsarevich, the Fire – Bird, and the Gray Wolf”: *He had three sons, Dmitri Tsarevich, Vassili Tsarevich, and Ivan Tsarevich – Мав він три сину: Дмитра Царевича, Василя Царевича та Івана Царевича.*

Калькування – це переклад лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем числів (якщо це стійке словосполучення) їхніми лексичними відповідниками в мові перекладу. Калькування допомагає створити нову одиницю, яка до деталей копіює структуру вихідної лексичної одиниці.

Таким способом перекладається переважно еквівалентна лексика. Переклад прийомом калькування відтворює англійське слово дослівно: *mertvaya voda – мертва вода; zhivaya voda – жива вода; Schastie – щастя; Neschastie – нещастя.*

2.2 Особливості перекладу лінгвокультурам у казках

Отже, при перекладі казок найчастіше використовують прийом транскрипції або транслітерації з метою передачі національного колориту. Національний колорит героя української народної казки складається з наступних компонентів: 1) локалізація героя; 2) герой як втілення певної моральної ідеї; 3) атрибутивні характеристики героїв

Українська лексема *шинок* в багатьох випадках перекладається як *tavern*. Хоча їх походження зовсім різні. Відповідно до Етимологічного словника української мови слово *шинок* – це старе слово, яке позначає заклад з продажу та вживання алкоголю. Слово запозичене з німецької через польську мову: г. *Schenke* «*шинок*», *svl. schenk* (e) «*продаж міцних напоїв*», пов'язане зі словом *schenken* «*давати; теперішнє вино в корчмі (інша українська назва для питного*

місця) », слово близьке до англійського напою «*topore (wine, beer)*»; зародок.

Англійська реалія *tavern* використовується для назви закладу, де алкогольні напої продаються для споживання алкоголю. Щодо етимології цього слова, то воно з'явилося ще в кінці 13 ст. Тоді ця лексема мала значення «*виноробний магазин*», а в середині 15 ст. «*громадський дім*». Аналізуючи народну казку “The Norka” було виявлено ще один відповідник до лексеми *шинок* – *traktir*. При переклад і такий відповідник вживається вкрай рідко. Проілюструємо приклад до цієї реалії: *But before he reached the park, he went into a traktir (or tavern), and there he spent the whole night in revelry* – *Та перед тим як піти в парк, він зайшов в шинок і провів там всю ніч у розкоші.*

Українська лексема *священник* в казках перекладається як *pope*. Це слово з'явилося ще в 9 ст. *Pope* походить від староанглійської *papa*. Від церковно-латинського *papa* – *bishop*, що в перекладі означає *єпископ*. З грецького *papas* “*patriarch, bishop*”, в перекладі на українську має значення *патріарх, єпископ*. *Pope* в казках перекладається за допомогою транслітерації, тобто з російської *pop*. У казці “The treasure” лексема *pope* пояснюється за допомогою авторського коментаря як *Svyashchennik*. Проілюструємо це за допомогою прикладу: *The old man went to the pope, (but in that village they had an awfully grasping pope, one without any conscience) and say she: “Lend a hand, reverend father, to get my old woman buried.”* – *Старий чоловік пішов до священника (але в селі у них він був жадний, без краплі совісті) і сказав йому: «Допоможи мені, шановливий батьку, поховати мою дружину».*

Поданий авторський коментар не можна вважати адекватним. При перекладі доцільніше використовувати *bishop* або *pries* для того, щоб іноземний читач не витрачав час на тлумачення подібних слів.

Українська лексема *ринок* в багатьох казках перекладається як

bazaar. Хоча значення цих слів є різні за своєю етимологією. Згідно Академічного тлумачного словника української мови слово "ринок" – це місце роздрібного продажу продуктів харчування та інших товарів, а *bazaar* – це великий торговий зал, гостинний двір.

Проілюструємо це на прикладі з народної казки "The story of Little Tsar Novishny, the false sister, and the faithful beasts": *One day this Tsar went to the bazaar (such a bazaar as we have at Kherson) to buy food for his needs.* – *Одного дня Цар поїхав на ринок (такий ж як у Херсоні), щоб купити необхідну їжу.* Ця лексема не містить в собі ознак національного колориту, тому доцільніше було б замінити її на англійський відповідник *market*.

Проаналізуємо лексему *квас*. *Квас* – традиційний слов'янський напій отриманий способом «живого» бродіння. Англійський відповідник до цієї лексеми – *a sourish drink*. Проте при перекладі казок дуже часто можна зустріти саме транслітерацію цього слова, а не його відповідник.

Наведемо приклади з казки "The voice sat the window": *Oh, had we but a warm hut, and a white bed, and soft bread and sour kvas, we should have no ought to complain of, but would tell tales and feignfables till dawn of day!* – *Ох, якби ми мали теплу хату, чисте ліжко, м'який хліб і квас ми б не мали нащо скаржитися, а просто сиділи б розповідали казки і байки до ранку.*

They entered, and on the table lay bread and a jug of kvas. – *Коли вони ввійшли, на столі лежали хліб і квас.*

Славнозвісне українське слово «горілка» в англійській мові перейняло на себе образ "brandy", та перетворилося зі сильного алкогольного напою на звичайне вино.

Етимологія цих двох реалій зовсім різна. *Горілка, горівка* – це сильний алкогольний напій, зроблений в домашніх умовах. Ще його називають самогонка або самогон. У казці «Koshchei Without – Death»

можна зустріти відповідник *vodka*. Відповідно до Етимологічного словника лексема *водка* походить з російської і з'явилась на початку 19 ст. Буквально це означає “*little water*”, *diminutive of voda* “*water*”. Проілюструємо це на прикладі з казки “*Koshch'ei Without – Death*”: *Straight way the old woman set the table, brought bread and salt, poured out a glass of vodka, and began to entertain IvanTsarevich* – *Стара жінка одразу поставила стіл, принесла хліб і сіль, налила склянку горілки і почала приймати Івана Царевича.*

Brandy – це алкогольний напій, зроблений з вина чи з фруктів. Такий напій відносять до виноградних продуктів. Назва походить від голандського *brandewij*, що означає «згоріле вино».

Українська лексема *kissel* в народній казці має такий авторський коментар – *A sort of pudding or jelly*. Однак таке пояснення не є доцільним. Відповідно до тлумачного словника української мови *кисіль* – *це драглиста страва з ягідного або фруктового сиропу, молока тощо з домішкою крохмалю* [26]. Перекладацький коментар пояснює подану лексему як вид пудингу чи желе. Такий переклад є недоречним, бо втрачається колорит народної страви. Наведемо приклад з народної казки “*The Water King and Vasilisathe Wise*”: *This time Vasilissa turned the horses into a river of honey with kissel banks, and changed the Prince into a drake and herself into a grey duck. The Water King flung himself on the kissel and honey – water, and ate and ate, and drank and drank, until he burst!* – *В цей час Василіса перетворила коней на річку з меду з банками киселю, а Принца перетворила на муху, сама ж перетворилась на сіру качку. Король Води кинувся на кисіль і медовуху, їв і їв, пив і пив доки не лопнув!*

Українська лексема *каша* при перекладі народних казок транслітерується як *kasha*. Проілюструємо це на прикладі з казки “*The Fox–Physician: There's a mill there every time it turns, out come a pie and a cake, with a pot of kasha on top!* – *Тут є млин, і кожного разу коли він*

крутиться, виходить пиріг і торт з горщиком каші зверху. При перекладі не було використано авторського коментаря чи описового прийому, що ускладнює контекст твору. Це слово не обов'язково передавати за допомогою транслітерації, оскільки каша не народна страва. Іншомовний читач не зрозуміє такого перекладу, тому доцільніше використати відповідник *poridge*.

Українська лексема *пампушки* в казках немає англійського відповідника тобто перекладається за допомогою прийому транслітерації: *rampushki*. Проте ці дві реалії відрізняються за своєю етимологією. Згідно академічного тлумачного словника *пампушка – невелика кругла булочка з пшеничної, житньої або гречаної муки* [11].

Однак в казках перекладацький коментар пояснює, що *rampushki – cakes of unleavened four flavoured with garlic*. Проте пампушки не завжди з часником, вони бувають різних видів.

Відповідником до лексеми *сало* є реалія *bacon*. Проте ці дві реалії різняться за своєю етимологією. Лексема *бекон* походить 14 ст. "*meat from the back and sides of a hog*". Від старофранцузької – *bacon*; від протогерманської – *bakkon*, що означає "back meat". Бекон – малосольна свинина з туш особливим способом відгодованих молодих свиней [10].

Сало – відокремлений від м'яса підшкірний свинячий жир, що зберігається солоним і вживається сирим, смаженим чи вареним [12]. Таким чином, славно звісне українське *сало* перетворилося з жиру на м'ясо. Такий переклад не є точним та адекватним. В англійській мові є чудовий відповідник до лексеми *сало* – "*pork lard*". При перекладі доцільно вживати саме лексему "*pork lard*", оскільки це допоможе іншомовному читачеві краще зрозуміти український національний колорит.

2.3. Особливості передачі власних назв

При перекладі казок найбільшу увагу привертають власні назви. Це можуть бути незвичайні назви міст, міфологічні істоти, герої, реальні особи.

При перекладі власних імен в казках найчастіше використовують три типи перекладу: транслітерація, транскрипція, калькування.

Власні імена, що вживаються в казках бувають різних типів: антропоніми, ойконіми, зооніми.

Важливу роль в казці відіграють антропоніми, а саме традиційні народні імена: *Іван – Ivan; Данило – Danylo; Петро – Petro; Михайло – Mykhailo; Маруся – Marusya; Тимофій – Timofei; Петро Царевич – Pyotr Tsarevich; Василь Царевич – Vassili Tsarevich; Дмитро Царевич – Dmitri Tsarevich; Петрик – Petrusha.*

Наведемо приклади з народних казок:

Ivan Tsarevich lay down, but sleep did not come to his mind–Іван Царевич лежав, але не міг заснути.

"Father, mother," begged Ivan Goroh, "let me go too"– «Мамо, тато», – попросив Іван Горох, – дозвольте мені йти також».

The son was-called Ivan the Fool – Син називався Іван Дурень.

При перекладі такого виду власних назв найчастіше використовують метод перекладу – транскрибування. Власне такий прийом перекладу можна вважати найбільш адекватними, оскільки при цьому не втрачається сутність національного колориту.

Ойконіми в казках вживаються вкрай рідко. Вони несуть лише додаткову інформацію про місце події. Наведемо приклади: *Kuiv – Kyiv, Полтава – Poltava, Україна – Ukraine, Русь – Russianland.* Оскільки, казки зазвичай рідко привязані до місцевості, то такий жанр майже не вживається в казках.

Кожній казці притаманна велика кількість міфологічних істот. Наприклад, *Колобок* – *Kolobok the Johnnycaker, Little Round Bun*; *Жар-птиця* – *Bird Zhar, Fire-bird*; *Кощею Безсмертний* – *Koshchei the Deathless*; *Баба Яга* *Baba Yaga*; *Змій Горинич* – *Zmei Goruiniich*.

Наведемо декілька прикладів з народної казки “The Feather of Bright Finist”:

...*Whether it was long or short, he came to the kingdom of Koshchei Without-Death, and begged lodgings of an old woman* – ...*Будь то довгий чи короткий(шлях), він прийшов до королівства Кощея Безсмертного і просив помешкання для старої жінки.*

Thou canst not kill Koshchei – *Ти не можеш вбити Кощея.*

У народній казці подано авторський коментар до вживання лексеми *Koshchei Bezsmertny*: *Bezsmertny (bez = without, smerf = death)*. Щоб полегшити іншомовному читачеві контекст твору, лексему *Bezsmertny* було замінено на *Without-Death*.

Слово *Koshchei* походить від *kost (bone)*, оскільки зміна суфікса *st* на *shch* вважається нормою. Наприклад, *gustoi* змінюється на *thick gushcha*. Таким чином, *kost* змінюється на *koshch*, звідки з’являється нове слово *Koshchei*.

Усімвідомий старослов’янський казковий персонаж *Жар-птиця* перекладається за допомогою транслітерації *Zhar-Ptitsa*. В народних казках ця пташка відіграє дуже важливу роль.

Дослідимо власне назву цієї пташки. Перекладацький коментар подає таке пояснення *Zhar-Ptitsa*: *Zhar = glowing heat, as of a furnace ; zhar-ptitsa = the glow-bird*.

В народних казках перекладач подає два відповідники до лексеми *Жар-птиця*: *the Fire-bird, Zhar-Ptitsa*. В казці “Ivan Tsarevich, the Fire-Bird, and the Gray Wolf” бачимо відповідник саме *Fire-bird*.

Особливість та унікальність *Жар-Птиці* у казці передається граматично за допомогою артикля. Артикль *the* граматично підсилює

неповторність пташки. Також графіка впливає на сприйняття образу, тобто написання слів з великої літери.

Наведемо приклади:

He fell asleep, and did not hear the Fir—bird when she came, nor when she plucked many apples – Він заснув і не чув ніколи як Жар – Птиця прилітала, і забирала яблука.

The Fire-bird used to fly to the garden of Tsar Vwislav –Жар–Птиця літала в сад Царя В'ячеслава.

The next night Vassili Tsarevich went to the garden to watch the Fire-bird – Наступної ночі Василій Царевич пішов в сад, щоб подивитися на Жар–Птицю.

These are stolen by a Zhar—Ptitsa which flies every night into the garden, so he orders his sons to keep watch there by turns – Їх вкрала Жар–Птиця, яка щовечора літає у сад, тож він наказав синам стежити там по черзі.

Отже, маємо два види перекладу лексеми Жар–Птиця, але при цьому не втрачається зміст казки. Тому такий переклад можна вважати адекватним.

Українська казка “Oh” транскрибується як *Ох*. З української *Ох* – це давньослов'янська міфічна істота, правитель Лісового Царства. В казці описується як низький старий чоловічок зеленого кольору та з довгою бородою. Він з'являється ні звідки після того, як хтось сидючи на пні вигукне слово «ох». В англійській версії *Ох* описується як *маленький старець, весь в зморшках, борода його зелена і сягає аж до колін*. Українською мовою *ох* – це вигук, що використовується для вираження фізичного болю, страждань, страху тощо. Англійською *ох* – це вигук, що використовується для вираження різноманітних емоцій, включаючи гнів, здивування, розчарування, радість. Отже, концепт *ох* відповідає слову мови оригіналу не лише за формою, а й дуже близьке до базової концепції [6].

Відповідником до лексеми Баба Яга в англійській мові є його транслітерація *Baba Yaga*. В українській мові *Баба Яга* – це один з найпопулярніших персонажів східнослов'янської казки. В англійській мові є відповідник *witch*. Від староанглійської *wicca* означає «чаклун, чарівник», від дієслова *wiccian* "практикувати чаклунство".

Проілюструємо вживання лексеми *Baba Yaga* на прикладах народної казки “The Feather of Bright Finist”:

She entered the hut, and in it was lying a Baba–Yaga from corner to corner, her lips on the crosspiece, her nose in the loft – Вона увійшла до хати, а там лежала Баба–Яга з одного кінця по інший, її губи були на бічній ліжка, а ніс під нею.

The Baba – Yaga nourished and fed the maiden with what God had sent, and put her to bed – Баба–Яга нагодувала дівчину тим, чим Бог послав і поклада спати.

Тут переклад є доцільним, оскільки лексема Баба–Яга несе в собі національний колорит. Такі реалії не варто замінювати відповідникам, правильним буде перекласти їх за допомогою прийому транскрипції. В казці “The Feather of Bright Finist” не вказано авторського коментаря до лексеми, що ускладнить читачеві зміст казки.

Міфологічні істоти при перекладі казок передаються зі збереженням семантики видуманого героя, а також з притаманною для мови оригіналу словотворчої моделі. Наприклад, *Кощей Безсмертний–Koshchei the Deathless; Koshchei Without–Death;*

Отже, міфологічні істоти в казках перекладаються за допомогою перефразування або транслітерації. Дуже важливо доцільно та точно перекласти назви нереальних істот так, щоб це зрозумів іноземний читач.

Чільне місце в казках належить зоонімам, тобто кличкам тварин. Наприклад, *мишка – шкряботушка–Crunch–Munch; Ноп–Stop;*

зайчик–нобізайчик – *the Rabbit, Fleet–Feet*; лисичка–сестричка – *Sister Vixen*, вовчик – братик – *the Wolf*.

Лисичка–сестричка в англійській казці має відповідник *Sister Fox*, що буквально передає зміст висловів оригіналу. Також часто при перекладі казок можна зустріти відповідник *Sister Vixen*. *Vixen* з давньоанглійської перекладається як *самиця – лисиця*, але в казках ця лексема має переносне значення – «жорстока жінка»[13].

Мишка–шкряботушка в англійській мові має відповідник *Crunch–Munch*. Лексема *munch* від давньофранцузького “*mangier*” – їсти, кусати. З латинської “*manducare*” – жувати. З 17 ст. з’явилося слово *crunch*, що походить від вислову “*crush with the teeth*” – розчавити, розкусити зубами.

Таким чином, при перекладі зойконімів використовуються відповідники традиційні для українського фольклору.

Отже, при перекладі зоонімів найчастіше використовують прийом опису, оскільки часто такі назви є незрозумілими для іншомовних читачів. Також цей вид можна перекладати за допомогою калькування.

РОЗДІЛ 3

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОМПОЗИЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА АНГЛІЙСЬКУ

3.1. Особливості перекладу народних казок за допомогою авторських коментарів

Перекладацький коментар можна розглядати як додатковий прийом, який супроводжує слова, які перекладені за допомогою будь-якої лексико-семантичної трансформації, але при цьому це такі слова, що вимагають розширеного пояснення.

При перекладі авторських коментарів в казках найчастіше було використано прийом транскрипції.

Наведемо приклад з народної казки “The story of little Tsar Novishny, the false sister, and the faithful beasts”: *The Tsar has been a good master to me – Цар був хорошим для мене господарем*. Такий переклад не можна назвати функціонально адекватним. В цьому контексті варто було б використати англійський відповідник *king*, оскільки лексема *Tsar* лише ускладнює зміст казки.

She had not even been wrapped in swaddling – clothes when a baby, nor swung in a liulka – Вона навіть не сповила дитину та не колисала її.

В наведеному вище прикладі бачимо цікаву лексему *liulka*. Авторський коментар пояснює її так: *The liulka, or Russian cradle, is suspended and swung, instead of being placed on the floor and rocked. Russian babies are usually swaddled tightly, like American papooses*. Така реалія абсолютно не притаманна англійській мові. Як бачимо, *liulka* походить від російського люлька. Українській мові теж притаманний

такий відповідник. Однак, іншомовний читач не зрозуміє такого перекладу і це ускладнить зміст казки. Тому при перекладі лексеми *liulka* варто використовувати англійський відповідник *cradle*.

Отже, при перекладі авторських коментарів слід використовувати прийом транскрипції, щоб відтворити національний колорит народної казки.

3.2. Відтворення ініціальних формул в українських та англійських перекладах народних казок

Ініціальні формули – це найперший і найсильніший знак казкового дискурсу. Вони є певним казковим кодом. Цей код служить для ідентифікації казки, створює певне налаштування у свідомості читача, тому є важливим елементом при відтворенні у перекладах.

Головна відмінність традиційних українських та англійських формул полягає у будові та функціях. Українські формули більш різноманітніші за своєю будовою ніж англійські.

Англійська народна казка характеризується вживанням традиційних формул та лексичних маркерів: часових – *Once upon a time – одного разу, there once was – жили були; there one lived – жив колись; once upon a time there was once – одного разу жили-були; просторових – in a certain country there once – колись давно в одній країні; in a certain kingdom in a certain land; фінальних – and I was there too, and drank wine and mead till my mouth ran over and I ttrick led all down my beard. So there's the whole kazka for you I – я там був, мед-пиво пив, по вусах текло, а в рот не попало. Ось і казці кінець, а хто слухав – молодець[7].*

Наведемо приклад вживання часової формули в казці «Ох»: *Once upon a time, long long ago, beyond the times that we can call to mind, here yet our great-grandfathers or their grandfathers had been born into the*

world, there lived a poor man and his wife, and they had one only son, who was not as an only son ought to be to his old father and mother – Колись–то давно, не за нашої пам'яті, мабуть, ще й батьків і дідів наших не було на світі, – жив собі убогий чоловік з жінкою, а у них був один син, таї таке ледащо, що лишенько!

В розглянутому випадку було введено і винесено на початок формулу часу *once upon a time*. Такий переклад можна визнати цілком адекватним в англійській мові. Формула часу *once upon a time* є типовою для англійської народної казки. Тому заміна зачину «одного разу», «жили-були» традиційною англійською формулою “*once upon a time*” не руйнує національного колориту казок.

Також народним казкам притаманні фінальні формули. В тексті вони виступають кінцівками. Фінальні формули в українській народній казці мають досить яскравий та цікавий вигляд. Зазвичай, вони характеризують щасливий кінець. При перекладі фінальних формул вкрай рідко виникають проблеми, оскільки в англійських казках є їх відповідники.

Розглянемо такі приклади.

They all lived happily all there stof their days. – І жили вони довго і щасливо в достатку до кінця своїх днів.

They all lived happily all there so far a long time. – І жили вони довго і щасливо в достатку ще довгий час.

They all lived happily all there stever after – І жили вони довго і щасливо в достатку після цього.

They married and lived happily till there stof their days – Одружилися вони і жили собі щасливо до кінця.

And this is the end of our fairy tale – І на цьому казці кінець.

So they all lived the merry lives of Tsars who feast continually. And I was there too, and drank wine and mead till my mouth ran over and it trickled all down my beard. So there's the whole kazka for you – І жили

вони довго і щасливо. І я там був, мед–пиво пив, по вусах текло, а в рот не попало. Ось і казці кінець, а хто слухав молодець.

Наведемо приклад фінальної формули в казці “The Three Kingdoms”: *They were crowned, and began to live and live on, gaining wealth* – *Були вони короновані, і почали жити поживати і добра наживати.*

Отже, ініціальні формули відіграють важливу роль в казковому народному епосі. Вони підримують композиційну будову твору та підсилюють сюжет казки.

ВИСНОВКИ

Роботу присвячено вивченню способів перекладу українських народних казок на англійську мову. У нашій роботі ми дослідили особливості перекладу казкових реалій, лінгвокультурам, слів–символізмів, власних назв та авторських коментарів. Крім цього, ми прослідкували методи їх перекладу на англійську мову.

Український та англійський переклади мають певні відмінності, які стосуються структурних елементів тексту, сюжетних мотивів та системи образів.

У першому розділі було досліджено теоретичні засади перекладу казок англійською мовою. Ми визначили та обґрунтували поняття «казка як фольклорна творчість». Це – прозовий жанр усної народної творчості, у якому реальна дійсність, народні мрії та прагнення зображені за допомогою вигадки, фантастики. Крім того, визначили способи перекладу казок: транскрибування, калькування та описовий прийом.

У другому розділі ми детально розглянули способи перекладу власних назв та казкових реалій.

Героями народних казок можуть бути явища, предмети, живі істоти, вигадані персонажі. Усі вони наділені магічними властивостями. Аналіз фольклорних імен дає змогу чіткіше усвідомити специфіку персонажного простору. Дослідження показало, що власні назви найчастіше перекладаються за допомогою прийому транскрибування. Це дозволяє передати національний колорит іноземному читачеві.

Лінгвокультуреми містять в собі елементи національної атрибутики. Наприклад, *пампушки* – *patrushki*, *квас* – *kvas*. Таким чином, при їх перекладі слід застосовувати прийом транскрибування або опису з метою чіткішої передачі специфіки українського колориту.

У третьому розділі ми дослідили способи перекладу авторських коментарів та вживання ініціальних формул в казках.

Ініціальні формули містять в собі історичні та культурні особливості народу. Їх можна поділити на часові, просторові та фінальні. Вживання ініціальних формул в казках допомагають іноземному читачеві зануритись у казкову дійсність. Описовий прийом найчастіше застосовують при перекладі ініціальних формул.

Перекладацький коментар – додатковий прийом, який супроводжує слова, які перекладені за допомогою будь-якої лексико-семантичної трансформації, але при цьому це такі слова, що вимагають розширеного пояснення. Авторський коментар перекладають за допомогою транскрибування або описового прийому. Дослідження показало, що такі способи перекладу не завжди є адекватними. При перекладі лексеми *чоловік*, *мужик* автор використовує прийом транскрипції, але лексема *тоуїк* не має жодного національного колориту. Такий переклад лише ускладнює зміст народної казки. Тут було б доцільніше використати англійський відповідник *man*. Таким чином, це не порушило б національний

колорит та допомогло б читачеві краще зрозуміти зміст. Ми дійшли висновку, що при перекладі авторського коментаря слід шукати англійський відповідник, якщо слово не несе в собі національного колориту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бріцина О. Ю. Фольклор // Енциклопедія історії України: у 10 т. редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін., Інститут історії України НАН України]. К. Наук. думка, 2013. Т. 10. Т – Я. 310 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. В. Нова книга, 2001. 303 с.
3. Кулинич С. Відтворення ініціальних формул в українських та англійських перекладах народних казок.
URL:
<http://publications.lnu.edu.ua/journals/index.php/mythology/article/view/611>
4. Теорія та практика перекладу. К. Вища школа. 1991. №17.
5. Фоміна Л. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості перекладу художніх творів» для студентів заочно-дистанційної освіти спеціальності «Переклад» Д. Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2015. 164 с.
6. Palchevska O. S. Translating culturally marked vocabulary.
URL: https://www.researchgate.net/publication/338077187_TRANSLATING_CULTURALLY_MARKED_VOCABULARY
7. Г. А. Лещенко. Відтворення вертикального контексту при перекладі англійської казки. Запоріжжя, 2018
URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/3967/1/Elkinson_Reproducing.pdf
8. Українська мова та література // Процес виникнення фольклору. Багатство і розмаїття.
URL: <http://journ.sumdu.edu.ua/old/wpcontent/uploads/2014/12/folk.pdf>
9. Класифікація казок та педагогічні можливості їх різних видів.
URL: https://knowledge.allbest.ru/literature/3c0b65625a3ac68a4c53b89521216d37_0.html

10. Етимологічний словник української мови.
URL:<http://sum.in.ua/s/bekon>
11. Етимологічний словник української мови.
URL:<http://sum.in.ua/s/pampushka>
12. Етимологічний словник української мови.
URL:<http://sum.in.ua/s/salo>
13. Етимологічний словник української мови.
URL:<https://www.etymonline.com/search?q=Sister+Vixen>
14. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К.: Наук.думка, 1982. – Т. 1: А–Г / Укл.: Р. В. Болдиревта ін. – 1982. – 632 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

15. Бабусин дідусь. Англійські народні казки / пер., упоряд. Л. М. Ліщинська. – К.: Фірма “Довіра”, 1992. – 165 с.
16. Гуси-Лебеді / М.В. Чубукова. Донецьк, 2009. – 64 с.
17. Казочки про звірят / заг.ред. Н.В. Томашевська. Харків, 2015. – 48 с.
18. Найкращі народні казки / заг.ред. Київ. – 2017. – 199 с.
19. Солом’яний бичок / заг.ред. Г.В. Біляєва. Харків, 2016. 48 с.
20. Українські народні казки. Львів, 1966.
21. А.Н. Wratislaw. Sixty – folk tales. London: Eliot Stock, 1889. 314р.
22. Cossack fairy tales and folk-tales / sel., ed., tr. by R. N. Bain; ill. By E. W. Mitchell. – New York : Frederick A. Stokes Company, 1902. – 290р.
23. Jacobs J. English fairy tales / J. Jacobs. – Pennsylvania: The Pennsylvania State University, 2005. – 169 p.

24. Jacobs J. More English fairy tales / J. Jacobs. – London: David Nutt, 1894. – 245 p.
25. J. Kurtin. Myths and Folk-tales. Boston: Little Brown and Company, 1903. 517c.
26. R. Nisbet Bain. Cossack fairy-tales and Folk-tales. London: A.H. Bullen, 18 Cecil Court St. Martin's Lane, 1902. 262p.
27. Ukrainian folk tales / tr. by I. Zheleznova. – Kiev : Dnipro Publ., 1985. 390 c.
28. Ukrainian Folk Tales. Translated from the Ukrainian by Irina Zheleznova. Kiev, 1986. 18 c.

ДОДАТКИ

Додаток А

Список аналізованих лінгвокультурних слів–символізмів та методи їх перекладу

№	Казкові реалії	Переклад	Метод перекладу
1	<i>Bazaar</i>	<i>базар, ринок</i>	Транскрибування
2	<i>Kazka</i>	<i>казка</i>	Транслітерація
4	<i>Cossack</i>	<i>козак</i>	Транслітерація
5	<i>Golova</i>	<i>голова</i>	Транслітерація
6	<i>Krof</i>	<i>кров</i>	Транскрибування
7	<i>Kvas</i>	<i>квас</i>	Транслітерація
8	<i>Kissel</i>	<i>кисіль</i>	Транскрибування
9	<i>Kasha</i>	<i>каша</i>	Транслітерація
10	<i>Pampushki</i>	<i>пампушки</i>	Транскрибування

Список аналізованих термінів власних назв та їх методи перекладу

№	Власні назви	Переклад	Методи перекладу
1	<i>Baba Yaga</i>	<i>Баба–Яга</i>	Транслітерація
2	<i>Zmei Gorinuich</i>	<i>Змій Горинич</i>	Транскрибування
3	<i>Zhar–Ptitsa</i>	<i>Жар–Птиця</i>	Транскрибування
4	<i>Bird–Zhar</i>	<i>Жар–Птиця</i>	Описовий
5	<i>Koshchei Without–Death</i>	<i>Коцей Безсмертний</i>	Описовий
6	<i>Sister Vixen</i>	<i>Лисичка–сестричка</i>	Традиційні відповідники
7	<i>Oh</i>	<i>Ох</i>	Транслітерація
8	<i>Koshchei the Deathless</i>	<i>Коцей Безсмертний</i>	Традиційний відповідник

Додаток В

Список аналізованих фінальних формул та їх переклад

№	Фінальні формули	Переклад
1	<i>Once upon a time</i>	Одного разу
2	<i>Thereoncewas</i>	Жили були
3	<i>There one lived</i>	Жили колись
4	<i>once upon a time there was once</i>	Одного разу жили були
5	<i>In a certain country there once</i>	Колись давно в одній країні
6	<i>And I was there too, and drank wine and mead till my mouth ran overand I trickled all down my beard</i>	І я там був, мед-пиво пив, по вусах текло, а в рот не попало.
7	<i>So there's the whole kazka for you</i>	Ось і казці кінець, а хто слухав молодець
9	<i>Once upon a time, long long ago</i>	Колись-то давно, не за нашої пам'яті
10	<i>There was once an old woman...</i>	Одного разу жила стара жінка...
11	<i>In a certain kingdom there lived an old couple in great poverty</i>	В одному королівстві жила собі сімейна пара в великій бідності.
12	<i>They all lived happily all there stof their days</i>	І жили вони довго і щасливо в достатку до кінця своїх днів.
13	<i>They all lived happily all there for a longt ime</i>	І жили вони довго і щасливо вдостатку ще довгий час.

14	<i>They all lived happily all there stever after.</i>	<i>І жили вони довго і щасливо в достатку після цього.</i>
15	<i>They married and lived happily till the rest of their days</i>	<i>Одружилися вони і жили собі щасливо до кінця.</i>
16	<i>And this is the end of our fairy tale.</i>	<i>І на цьому казці кінець.</i>
17	<i>And I too was there, and drank beer and mead, and what my mouth could not</i>	<i>І я там був, мед-вино пив; хоч в роті не було, а по бороді текло — тим вона в мене й побіліла!</i>
18	<i>But I was there, and drank wine and mead till my beard was wet</i>	<i>І я там був, мед-вино пив; поки по бороді не потекло.</i>
19	<i>Unless he is dead</i>	<i>Доки смерть не розлучить нас</i>
20	<i>If they are not dead</i>	<i>Доки смерть не розлучить нас</i>
21	<i>They lived so long that no one has memory of it</i>	<i>І жили вони так довго, що ніхто вже й не пам'ятає про це.</i>
22	<i>And all lived happily till they died</i>	<i>І жили вони щасливо, доки смерти не розлучила їх</i>

23	<i>There was eating and drinking at the wedding</i>	<i>І я був на весіллі, їв, пив</i>
----	---	--

Анотація

«ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК НА АНГЛІЙСКУ МОВУ»

В роботі розглянуто питання лінгвокультурних особливостей перекладу українських народних казок на англійську мову

Актуальність роботи полягає у дослідженні структурно-семантичних особливостей українських народних казок виданих у ХІХ ст. та їх перекладів на англійську мову.

Мета наукової роботи – виявити, проаналізувати та описати перекладацькі трансформації у народних казках з української на англійську мову.

Згідно з поставленою метою наукова робота потребує вирішення таких **завдань**:

- 1)розглянути народну казку як окремий жанр;
- 2)виявити адекватні способи перекладу української народної казки на англійську;
- 3)проаналізувати семантичну структуру реалій народних казок;
- 4)з'ясувати специфіку перекладу зумовлену композиційною будовою.

Об'єкт, предмет, мета та завдання роботи зумовили вибір таких **методів дослідження** :

- метод суцільної вибірки для створення корпусу досліджуваного матеріалу;
- метод контекстуального аналізу для виявлення функцій досліджуваних одиниць у тексті;
- метод зіставного перекладацького аналізу з метою виявлення змін форми і змісту досліджуваних одиниць при заміні одиниці оригіналу одиницею тексту перекладу, а також для виявлення адекватності перекладу досліджуваних одиниць.

Робота складається зі вступу, теоретичного та двох практичних розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків та списку використаної літератури, що налічує 29 джерел та 3 додатки.